

door François COOPMAN

De oorlog 1914-18 was een wereldramp die ook voor onze vissers nare gevolgen had. De meeste Oostendse vissersvaartuigen weken uit naar Frankrijk en Groot-Brittannië waar zij in zeer moeilijke omstandigheden hun beroep uitoefenden. Niet alleen de natuurelementen maar ook de vijandelijke akties eisten hun tol.

In ons heemmuseum zijn er twee voorwerpen tentoongesteld die ons het verblijf van de Oostendse vissersvloot in de vreemde herinneren; nl. een foto van de "Ibis III" gemeerd in de haven van Milford Haven (1) en ingericht als opleidingsschip voor de Ibis leerlingen alsook een zilveren sigarettendoos die de volgende inscriptie draagt : "Aan kapitein Pieter PINCKET om zijn moedig gedrag op 13 december 1917 - De Redersvereniging voor Belgische Zeevisscherij".

Dit moedig gedrag is als volgt te boek gesteld : "Den 13 december 1917 ging met volle kracht een vijandelijke onderzeeër tegemoet en door zijne bedaarde handelwijze verplichtte hij deze te duiken". Kapitein PINCKET ontving ook dankbetuigingen vanwege Vice-Admiraal H. DARE, maritiem bevelhebber van het district Milford Haven. Ook Léon ALLARY (2), matroos, assistent kanonnier, werd schriftelijk bedankt (zij bijlage).

P. PINCKET was kapitein van de Oostendse stoomtreiler (in de volksmond "visbak") O.131 "John" (3) een van de treilers van de rederij "Pêcherie à vapeur" (de P.V.) die in de loop van september 1914 Oostende verliet en via Folkestone (4) naar Milford Haven, gelegen aan de Zuidkust van G.B., stoomde. In de loop van het jaar 1917 werd het vaartuig, tesamen met nog vijf andere "visbakken" en na lang aandringen van de Redersvereniging (5) bewapend met een 12 pond kanon (6). De bemanning werd opgenomen in de "Special Fishery Reserve", een onderafdeling van de "Royal Naval Reserve" en zij waren onderworpen aan de marine tucht. Een Britse marine reserveofficier werd ingescheept in hoedanigheid van "Fighting Commanding Officer" (7) alsook een matroos kanonnier van de "Royal Navy". Léon ALLARY, matroos, werd aangeduid als assistent kanonnier. De gewapende "visbak" had als taak het beschermen van een vijftal vissende vaartuigen die steeds in de nabijheid van hun beschermer moesten vissen. Van zodra een vijandelijke onderzeeboot aan het wateroppervlakte verscheen was het de taak van de "beschermer" de vijand onmiddellijk aan te vallen.

De O.131 was op 12 december 1917 uitgevaren. Op 13 december, omstreeks 8 uur, terwijl de "John" aan de "korre" lag werd het vaartuig, in de omgeving van 51° noord en 6°12' west onder vuur genomen door een onderzeeboot. Onmiddellijk hees de O.131 de "White Ensign" (8), kapte zijn korretouw door en stoomde "full speed" in de richting van de vijand. Na vijf kanonschoten van de "visbak" staakte de onderzeeër het gevecht en verdween onder het water, op zoek naar een minder agressieve prooi ! (9). De aktie had zich zo snel afgespeeld dat, toen de Britse marine officier die aan het rusten was, op de brug kwam om het bevel over te nemen, de onderzeeër reeds verdwenen was.

Op 11 januari 1918 werden door de Vice-Admiraal H. DARE, in naam van de Britse Admiraliteit, waarderingsbrieven overgemaakt aan J. BAUWENS, voor overhandiging aan P. PINCKET en L. ALLARY. Voor Léon ALLARY was het echter een posthume hulde. Op 3 januari 1918,

omstreeks 21.00 uur, werd de 0.131 aangevaren door de 0.55 "Le Compte Horace Vanderburgh" van de rederij "Pêcherie d'Islande". In enkele minuten verdween de 0.131 in de golven. Zes bemanningsleden, waaronder L. ALLARY, verloren op 51°30' noord en 5°53' west het leven.

Niettegenstaande het feit dat de gewapende "visbakken" (10) werkelijk strijd hebben geleverd tegen vijandelijke onderzeeboten, werd de verdienste van hun bemanningen nooit erkend door de Belgische regering. Jarenlang reeds "vecht" de Federatie der Belgische Zeelieden 1914-1918, 1940-1945 (11) voor het bekomen van het statuut van oudstrijder voor de zeelui, doch steeds werden hun voorstellen terzake afgewimpeld met allerlei drogredenen zoals; "zij hebben geen eed afgelegd; de militaire wetten werden hun nooit voorgelezen; zij hebben enkel hun gewone beroep uitgeoefend, zij het in moeilijker omstandigheden" ! Kommentaar is hierbij overbodig, onze zeelieden kregen stank voor dank.....

Hierna volgt de samenstelling van de bemanning van de 0.131 op 13 december 1917.

Naam	Vader	Moeder	Geboorte plaats	Adres Milford Haven	Functie
PINCKET Pierre	Isidore	DEVYNCK Florance	Bredene 281078	3 Victoria Rd.	Patron
DEDRIE Louis	Louis	DEROO Marie	Oostende 260788	57, Priory Rd.	Stuurman
CALCOEN August	David	VALCKE Amelie	Oost- Duinkerke 281061	64, Charles street	Visscher
DECLERCK Pierre	Henri	SMISSAERT Elise	Oostende 1889 (x)	6, Warwick street	Visscher
ALLARY Léonce	Edouard	DEWAELE Charlotte	Oostende 090480	7, North Rd.	Visscher
MEYER Edouard	Edouard	DECONINCK Marie	Oostende 211199	7, Victoria Rd.	Hulpviss.
VAN HOUCKE François	Auguste	DUFAIT Esperance	Oostende 230203	11, Albion street	Jongen
DEMAN André	Jean	VENS Julia	Oostende 260383	63, Shakespeare Avenue	Machinist
DEMAN Joseph	Pierre	KOTEN Marie	Oostende 060978	6, St. Georges street	Stoker
BAERT Pierre	Frans	MYCKE Clemence	Oostende 211072	7, Victoria street	Visscher
GILLEGOT Theodore	Pierre	LABIAUX Rosalie	Oostende 230793	19, Albion street	Stoker
DEGRUYTER Arthur	Richard	PEIRE Eugenie	Oostende 1902 (x)	idem	Trimmer
GILLEGOT Henri	Pierre	LABIAUX Rosalie	Oostende 020398	13, Pointstreet	Visscher

Hier moet nog worden aangevoegd de Britse Marineofficier alsook de Britse matroos kanonnier, John PEMBERTHY, die niet op de monsterrol vermeld zijn.

(x) dag en maand van geboorte zijn niet vermeld op de monsterrol.

Verwijzingen

1. Het wedervaren van de "Ibis", gedurende de eerste wereldoorlog, werd uitvoerig beschreven door Robert COELUS in zijn boek "De Ibis-story 1906-1981".
2. Vader van "Tuur" ALLARY (Kleine Appel), jarenlang kapitein ter visserij bij de rederij "Motorvisserij", nadien walkapitein bij dezelfde rederij.
3. Van stapel gelopen op de werven van Cockerill in 1910, metende 221 T.
4. Daar werden de meereizende vluchtelingen die geen familie waren van de bemanning aan wal gezet en na een medisch onderzoek doorgestuurd naar Londen waar zij ondergebracht werden in verschillende opvangcentra zoals "Crystal Palace", "Alexander Palace" en "Earls Court".
5. De "Redersvereniging voor Belgische Zeevisserij" was als volgt samengesteld : J. BAUWENS, voorzitter; A. GOLDER, J. BAELS, N. DE MUNSTER, H. BAELS, secretaris; J. NEIRINCK en H. ASPESLACH.
6. Gezien het kanon op de voorplecht van het vaartuig geïnstalleerd werd, werd dit wapen aanzien als een offensief wapen en werd het vaartuig beschouwd als een patrouillevaartuig van de Engelse Marine.
7. Deze officier behoorde tot de Royal Naval Voluntary Reserve. Van zodra een vijandelijke onderzeeboot in het zicht kwam nam hij het bevel over van de "visbak" en leidde het gevecht.
8. De oorlogsvlag van de Royal Navy. Ieder bemanningslid was ook in het bezit van een uniform van de Royal Naval Reserve dat ze moest aantrekken van zodra het vaartuig het gevecht aanging.
9. Twee niet-gewapende visbakken waren reeds door onderzeeboten gekelderd. Op 26 december 1916 werd de 0.126 "Neptune" (kapitein Richard ZONNEKEYN) van de rederij "Aspeslach", tot zinken gebracht terwijl de 0.83 "Marcelle" (kapitein August WITTRUCK) van de rederij "P.V." hetzelfde lot onderging op 30 januari 1917.
10. Toen de oorlog op 11 november 1918 eindigde waren praktisch alle Oostendse stoomtreilers bewapend en hun bemanningen opgenomen in de Royal Naval Reserve.
11. De Federatie werd op 4 september 1934 opgericht te Oostende ten einde de belangen te verdedigen van diegenen die gedurende de wereldoorlog op zee hadden gevaren. Tot de "Past"-voorzitters behoren; G. DEGRAEVE, A. ASPESLACH, L. LOZE, G. LAUWEREINS, A. ZONNEKEYN, R. RYCKX en F. LAUWEREINS.

Bronnen

1. Diverse edities van het driemaandelijks tijdschrift van de Koninklijke Federatie der Belgische Zeelieden.
2. "Britain's Glorious Navy" door Admiraal H.S. Bacon.
3. "Neptunus" van december 1979.
4. "Visserijblad" nr. 52 van 1960.
5. Monsterrol van de 0.131.

J. Bauwens, Esq., Priory Lodge, Milford Haven.

11th January 1918.

160

I am commanded by the British Lords Commissioners of the Admiralty to request that you will be good enough to convey to the relatives of the late Deck Hand Leon Allary an appreciation of the good work performed by this rating on the occasion of an engagement between the Belgian Trawler O.131 "JOHN" and an enemy submarine on 13th December 1917.

(sd) Chas H. Dare.

Vice Admiral